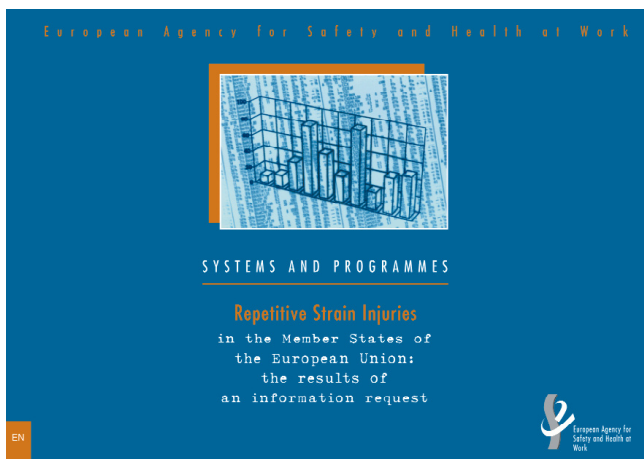

Pasikartojančios įtampos traumos ES valstybėse narėse Agentūros ataskaitos santrauka

„Pasikartojančios įtampos traumos“ yra plačiai naudojamas, bet ne visuotinai priimtas terminas, apibūdinantis su tam tikru darbu susijusius jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos pažeidimus. Šie pažeidimai gali paveikti viršutines ir apatines galūnes, įskaitant pečius ir kaklą, riešus, alkūnes ir kelius; juos gali sukelti nepatogios darbo pozos, dažnai pasikartojantys arba greitai judesiai (žr. Agentūros ataskaitą apie „Su darbu susijusius kaklo ir viršutinių galūnių jungiamojo audinio ir raumenų sistemos pažeidimus“).

Šiame informaciniame biuletenyje pristatomi naujausios Europos Agentūros ataskaitos „Pasikartojančios įtampos traumos Europos Sąjungos valstybėse narėse“ duomenys, o ji remiasi apžvalginio klausimyno, į kurį buvo atsakinėjama 1999 m., rezultatais. Ataskaita parengta Nyderlandų Socialinių reikalų ir užimtumo ministerijos prašymu, kuri norėjo išsiaiškinti, kaip įvairiose Europos valstybėse apibrėžiama ir vertinama „PJT“ problema bei kokios politikos bei veiksmai naudojami jai spręsti.

„PJT“ – Europos perspektyva

- Nėra vienodo „PJT“ apibrėžimo, taikomo visose valstybėse narėse, nors visose yra naudojami terminai, bent jau netiesiogiai susiję su šia problema, pvz., viršutinių galūnių pažeidimai.
- Duomenų rinkimo metodai ir patys duomenys apie šių pažeidimų paplitimą įvairiose valstybėse narėse labai skiriasi. Tačiau pagal turimus duomenis galima spręsti, kad PJT kelia didelę riziką darbo vietoje.
- Šių pažeidimų dažnumas sietinas su atliekamo darbo pobūdžiu, dažniausiai nuo jų kenčia moterys, dirbančios darbus, kur PJT rizika yra didelė.
- Valstybės narės įgyvendina įvairias iniciatyvas, skirtas šių pažeidimų sumažinimui.

Valstybės politika dėl PJT

Keletas valstybių parengė specialias politikas ir planus, skirtus PJT pre-

vencijai. Šios iniciatyvos vykdomos įvairiai ir apima:

- Prevencinius veiksmus, skirtus atskiriems sektoriams;
- Ataskaitų sistemų gerinimą;
- Specialių tyrimų ar studijų finansavimą;
- Informacinės medžiagos, rekomendacijų ir pan. rengimą;
- Sveikatos monitoringo protokolus;
- Veiksmy planų ir tikslų dėl PJT sumažinimo sudarymą.

Kai kuriose valstybėse narėse PJT prevencija yra bendrosios su darbu susijusių rizikų prevencijos ir Europos teisės aktų įgyvendinimo dalis. PJT galima laikyti didesnės jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligų, be kitų rizikų apimančių ir nugaros pažeidimus dėl krovinių kėlimo rankomis, grupės dalimi. Tai paaiškina, kodėl kai kuriuose valstybių narių pavyzdžiuose taip pat kalbama apie krovinių kėlimą rankomis.

- **Austrija:** 1999 m. atliktas tyrimas, siekiant įtraukti su darbu susijusius stuburo ir sausgyslių pažeidimus į oficialių profesinių ligų sąrašą.
- **Belgija:** Šiai problemai nagrinėti sukurta speciali darbo grupė. Svarstomas informacinės politikos darbdaviams ir darbuotojams parengimas.
- **Danija:** Kova su PJT yra Ministerijos 2005 m. „Švario darbo aplinkos programos“ dalis. Sutinkamai su Parlamento sprendimu, socialiniai partneriai turi parengti veiksmų planą, skirtą sumažinti PJT 50 proc.
- **Prancūzija:** Kelėtoje regionų bandyta pakeisti ataskaitų procedūras. Ataskaitų apie PJT kai kuriuose regionuose padaugėjo dešimčia kartų, o gaunamos informacijos kokybė labai pagerėjo.
- **Vokietija:** Jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligų prevencijos programose skiriamas dėmesys tyrimams, ES teisės aktų reikalavimų perkėlimui į nacionalinę teisę ir jų įgyvendinimui.
- **Graikija:** Veikla susijusi su sveikatos ir saugos teisės aktų dėl jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligų prevencijos įgyvendinimu pagal ES įrenginių su displėjiniais ekranais ir krovinių kėlimo rankomis direktyvų reikalavimus.
- **Airija:** Planuojama skirti specialų dėmesį šiai problemai būsimosiose veiklos programose.
- **Liuksemburgas:** 2000 m. planuojama vykdyti du projektus finansų ir statybų sektoriuje.
- **Nyderlandai:** Iškeltas tikslas per ketverius metus sumažinti su video displėjiniais įrenginiais dirbančių darbuotojų nusiskundimų dėl PJT 10 proc. (arba 100 000 atvejų).
- **Ispanija:** Valstybės lygmenyje parengta politika, kuri apima teisės aktų, techninių vadovų ir sveikatos priežiūros protokolų rengimą. Kai kuriose autonominėse komunose vykdomi tyrimai, kuriais siekiama pagerinti darbo sąlygas kai kuriuose sektoriuose ir sumažinti PJT (pvz., bananų auginimas Kanarų salose).
- **Švedija:** Su darbu susiję jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligos yra viena iš penkių prioritetinių Nacionalinės sveikatos ir saugos valdybos veiklos sričių trejų metų plane. Vykdomos iniciatyvos apima naujas ergonomikos nuostatas dėl su darbu susijusių jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligų prevencijos, o neseniai pataisytos nuostatos dėl video displėjų atkreiptas dėmesys į monotoniškus, pasikartojančius judesius dirbant su kompiuterio klaviatūra ir pele.

- **Jungtinė Karalystė:** Problema laikoma rimta ir imamasi veiksmų pagal esamus teisės aktus.

Nusiskundimų dėl PJT sumažinimo tikslai

Nors nėra visuotinai vienodo požiūrio, kai kurios valstybės narės numatė kiekybinius PJT sumažinimo tikslus. Danijoje kartu su socialiniais partneriais parengtame veiksmų plane siekiama perpus sumažinti pasikartojančio darbo krūvius. Švedija numatė konkretų tikslą 25 proc. sumažinti dirbančių moterų, kurioms darbe tenka kasdien kilnoti po 15 kg krūvius. Nyderlanduose norima per ketverius metus 10 proc. sumažinti darbuotojų, dirbančių su videodisplėjiniais įrenginiais, nusiskundimus dėl PJT.

Su PJT susijusios informacinės kampanijos

Tyrimo metu nustatyta daug informacinių kampanijų, skirtų PJT prevencijai, pavyzdžių. Kai kurios jų yra vyriausybės iniciatyvos, vykdomos kartu su socialiniais partneriais, t.y., darbdavių ir profesinių sąjungų organizacijomis. Kampanijas taip pat reguliariai organizuoja kitos organizacijos bei pačios profesinės sąjungos. Kampanijoms parengiama ir platinama informacinė medžiaga, organizuojami seminarai, pasitelkiami inspektoriai, rengiama teminė savaitė. Kampanijos gali būti skirtos konkrečioms sektoriams arba temoms, pvz., nugaros skausmas arba krovinių kėlimas rankomis. Toliau pateikiami pavyzdžiai:

- **Belgija:** Nacionalinis saugos ir sveikatos statybos pramonėje veiksmų komitetas ketina vykdyti informacinę kampaniją apie PJT statybvietėse.
- **Danija:** Socialiniai partneriai išleido rekomendacijas dėl PJT įvairiems sektoriams. Danijos darbo aplinkos tarnyba išsiuntė informacinę medžiagą tiems patiems sektoriams dėl PJT mažinimo iniciatyvos. Surengti informaciniai susitikimai centriniam lygmenyje, darbo aplinkos specialistams, vietiniame lygmenyje sektorių, kuriuose yra PJT rizika, darbuotojams.
- **Liuksemburgas:** 1999 m. vykdyta nacionalinė informacinė savaitė.
- **Nyderlandai:** 1999 m. vykdyta valstybinė informacinė kampanija, skirta su videodisplėjiniais įrenginiais dirbantiems darbuotojams. Visoms kompanijoms, kuriose dirba daugiau nei 20 darbuotojų, išdalintas CD-ROM'as ir informacinis lapelis, supažindinantis darbuotojus su PJT rizikomis.
- **Portugalija:** Vykdytos informacinės kampanijos, skirtos darbdaviams ir darbuotojams.
- **Ispanija:** Konkrečiomis temomis, pvz., krovinių kėlimas, darbo pozos, riešo kanalo sindromas ir videodisplėjiniai ekranai parengti informaciniai lapeliai.

Bendradarbiavimo iniciatyvos ir savanoriški susitarimai dėl PJT

Vykdoma daug ir įvairių bendradarbiavimo iniciatyvų, sudaromi

savanoriški susitarimai su socialiniais partneriais; tai daroma sektorių lygmenyje, aktyviai dalyvaujant socialiniams partneriams.

- **Belgija:** Vyksta derybos statybų pramonėje. Jų rezultatas gali būti susitarimas dėl darbo krūvio apribojimo.
- **Italija:** Pasirašytas susitarimas dėl sveikatos apsaugos sektoriaus (viešasis sektorius) darbuotojų prevencijos sistemos pagal Pagrindinę direktyvą.
- **Nyderlandai:** Bus kviečiami socialiniai partneriai iš padidinto pavojingumo sektorių aptarti savanoriško susitarimo dėl PJT pasirašymą. Nyderlandų mokslinės sveikatos tarybos paprašyta pasiekti mokslininkų konsensuą dėl specifinių su darbu susijusių PJT veiksmų.
- **Ispanija:** Valstybės lygmenyje bandoma bendradarbiauti tarp darbo inspekcijos ir profesinių sąjungų, vykdamas keletą PJT kampanijų konkrečiuose sektoriuose (drabužių siuvimo ir hipermarketų kasininkų), bet konkrečių veiksmų nepasiekta. Kai kurios autonominės komunos ketina inicijuoti keletą projektų konkrečiuose sektoriuose.
- **Švedija:** Nacionalinės profesinės saugos ir sveikatos valdybos darbuotojai jau keletą metų dalyvauja kartu su socialiniais partneriais šakinėse darbo grupėse, pvz., viešbučių/restoranų ir didmeninės/mažmeninės prekybos sektoriuose. Šiose grupėse sprendžiami ir su darbu susijusių jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligų (įskaitant PJT) klausimai.

Tolimesnė informacija

Pilną ataskaitos tekstą anglų kalba galima rasti Agentūros tinklalapyje adresu <http://agency/osha/eu.int/publications/reports/>.

Spausdintą ataskaitą – „Pasikartojančios įtampos traumos ES valstybėse narėse“, 32 pp, Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra, 2000, ISBN 92-828-8804-5 galima užsisakyti EK leidinių biure EUR-OP Liuksemburge (<http://eur-op.eu.int/>), arba pas jo prekybos agentus.

Taip galima užsisakyti „Su darbu susiję kaklo ir viršutinių galūnių jungiamojo audinio ir raumenų sistemos pakenkimai“, Buckle, P., Devereux J., Europos saugos ir sveikatos darbe agentūra, 1999, ISBN 92-828-8174-1, kaina – 7 eurai (be PVM).

ES informacijos kampanija

„Atgręžk nugarą jungiamojo audinio ir skeleto raumenų sistemos ligoms“ yra Europos saugos ir sveikatos darbe savaitės, vykdomos 15 ES valstybių narių 2000 m. spalio mėn., tema. Agentūra šiai savaitei parengė informacinius biuletenius ir kitus informacinius produktus. <http://osha.eu.int/ew/2000> yra tiesioginė nuoroda į Europos savaitės informaciją.